

Kocaeli Üniversitesi

Eğitim Dergisi

E-ISSN: 2636-8846

2019 | Cilt 2 | Sayı 1

Sayfa: 64-74

**Kocaeli University
Journal of Education**

E-ISSN: 2636-8846

2019 | Volume 2 | Issue 1

Page: 64-74

Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına ilişkin görüşleri

Pre-school teachers' views on family involvement

Tuğçe GÜZELYURT, <https://orcid.org/0000-0002-6577-8257>

Şirnak Üniversitesi, Silopi MYO, Çocuk Gelişimi Prog., tugce.guzelyurt@hotmail.com

Fatma BİRGE, <https://orcid.org/0000-0002-5745-4172>

Şirnak Üniversitesi, Silopi MYO, Çocuk Gelişimi Prog., fatmabirge73@gmail.com

Ayşe ÖKTEN, <https://orcid.org/0000-0001-6992-949X>

Şirnak Üniversitesi, Silopi MYO, Çocuk Gelişimi Prog., ayse_okten@outlook.com

---

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gönderim Tarihi
11 Mart 2019

Düzeltilme Tarihi
25 Mayıs 2019

Kabul Tarihi
28 Mayıs 2019

Önerilen Atıf

Güzelyurt, T., Birge, F., & Ökten, A. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına ilişkin görüşleri. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 2(1), 64-74. <http://dx.doi.org/10.33400/kuje.538425>

Recommended Citation

ÖZ

Çocuğun eğitim sürecinin süreklilik kazanması ve çocuğun bu süreci içselleştirebilmesi için ailenin eğitim paydaşlarıyla birlikte hareket etmesi gerekmektedir. Çocuğun eğitim sürecine ailenin de dâhil edilmesinde öğretmenlerin kritik bir rolü bulunmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik algılarını derinlemesine incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Şırnak ilinin, Silopi ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 36 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı-yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerinin ailelerle iletişim kuramama ve deneyim eksikliği nedeniyle aile eğitimini önemsemediği ve aile eğitimi uygulamalarında yetersiz olduğu belirlenmiştir. Aile eğitiminin istendik düzeyde olmamasının temel nedenleri arasında ortak iletişim dilinin yeterince kullanılamaması, ailenin çok çocuklu yapıya sahip olması ve öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin az olması yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Aile katılımı, Okul öncesi eğitim, Okul-aile işbirliği

ABSTRACT

In order for the child's education process to become permanent and the child can internalize this process, the family should act together with the education stakeholders. Teachers have a critical role in involving the family in the child's educational process. The purpose of this study is to examine the perceptions of preschool teachers about family participation in depth. The study group consists of 36 pre-school teachers who work in pre-school education institutions in Silopi district of Şırnak province in the 2018-2019 academic year. The data were collected by the researchers in a semi-structured interview form. The data were analyzed by content analysis technique. As a result, it was determined that pre-school teachers did not care about family education due to lack of communication with families and lack of experience and they were insufficient in family education practices. The main reasons for the lack of family education are the inadequate use of the common communication language, the fact that the family has many children and the teachers are in the first years of their profession.

Keywords: Family involvement, Pre-school education, School family co-operation

GİRİŞ

Aile, çocuğun doğduğu an itibarıyla bilgi, beceri, tutum, davranış ve inançlarının biçimlendiği ilk yapıdır. Ailenin etkisi, formal eğitimin ilk basamağı olan ve çocukların gelişiminde büyük öneme sahip okul öncesi eğitim sürecinde de devam etmektedir (Özbay Ünlüler, 2017). Okul öncesi eğitimin temeli ailede başladığı için aile erken yaşlardan itibaren çocuğun gelişimine destek olmalı ve bu süreçte öğretmenler de ailelere rehber olmalıdır (Ömeroğlu ve Can Yaşar, 2005). Öğretmenlerin aileye rehber olabilmesi için ailenin özelliklerini yakından tanınması gerekmektedir. Öğretmen ve ailenin benzer tutumlar sergilemesi çocuğun gelişiminin istendik yönde olması için ön koşullardan biridir (Oktay, 2002).

Öğretmenin bu süreçte rolü aileye rehber olmak, program geliştirmek, kaynak geliştirmek, sınıf içinde ve sınıf dışında destek sunmak, meslektaşları ve ailelerle iletişim içinde olmaktır (Erdoğan ve Demirkasimoğlu, 2010). Ailenin bu süreçteki rolü ise, çocuğa güven duygusu sunma, ortam hazırlama, model olma, sorunlar karşısında problem çözmeye istekli olma, çocuğun yeteneklerini desteklemedir (Yavuzer, 2016). Aile, çocuk, öğretmen ve okulun, eğitimin sürekliliği için benzer olması gerekliliği aile katılımı kavramını ortaya koymaktadır (Çamlıbel Çakmak, 2010).

Aile katılımı, ailelerin kendilerinin ve çocuklarının gelişimini desteklemek için eğitim programına katılması sürecidir (Tezel Şahin ve Ünver, 2005). Aile katılım çalışmalarında ailelerin çocuklarının gelişimi desteklemesi için bir program kapsamında ailelere eğitim sunulması ve okuldaki eğitimle evdeki eğitimin benzer hale getirilmesi hedeflenmektedir (Tezel Şahin ve Turla, 2003). Genel olarak aile katılımı; ailelerin eğitilmesi, aile ve okul arasındaki iletişimin sürekli hale gelmesi, mevcut programa sistematik şekilde ailelerin katılmasıdır (Zembat ve Unutkan Polat, 2001).

Okulla ailenin işbirliği, çocuğun okula kaydolduğu ilk gün başlamaktadır. Öğretmenler okulun ilk günü aileyle çocuğa ilişkin temel bilgileri öğrenmeli ve öğrendiği bilgiler kapsamında aile katılımı programının çerçevesini belirlemelidir (Vural ve Koçabaş, 2016). Aile katılımı planlanırken, öncelikle ihtiyaçlar belirlenmeli, sonrasında ailenin ve çocuğun özellikleri (maddi ve manevi), aile katılım konusu, kullanılacak yöntem ve teknikler, tarihi, ön hazırlık belirlenmelidir (Can Yaşar, 2001; Kandır, 2002; Kandır ve Ersoy, 2003). Aile katılım çalışmalarında ailelerin kültürel, davranışsal ve gelişimsel farklılıkları göz ardı edilmemelidir. Farklılıkların bir bütünü oluşturduğu bilinen aile katılım çalışmaları planlanmalıdır. Bu nedenle ailelerin yapısını ve özelliklerini bilmek etkili bir aile katılımı için önemlidir (Aydoğan, 2017; Hohmann ve Weikart, 2000).

Okul öncesi dönemde yapılacak aile katılım etkinlikleri genel olarak; bilgilendirme toplantısı, ailenin sınıf içi ve dışı faaliyetlere katılımı (çocuğun okula gelişi ve ayrılışı, haber mektupları, telefon görüşmeleri, kitapçıklar, bülten, broşür, fotoğraf, afiş, video ve teyp kaydı, iki yönlü yazışma, gelişim raporu ve gözlem formları, ebeveyn kütüphanesi, dilek kutusu, belirli gün ve haftalar için aileleri çağırma vb.), veli toplantıları, ev ziyaretleri, ailenin kurum programına katılımı, evde öğrenme, ailenin karar verme süreçlerine dâhil edilmesi şeklinde uygulanabilmektedir (Aktaş Arnas, 2011; Temel, 2013; Varol, 2005).

Bu etkinliklerin uygulanmasında ve ailenin eğitim sürecine dâhil edilmesinde öğretmenin kritik bir rolü olduğu görülmektedir (Kurtulmuş, 2016; Ünüvar, 2010). Aslan ve Cansever (2009) ailelerin sosyo-demografik özelliklerinin çocuğun okuldaki sosyal etkinliklerine katılımına etkilerini inceledikleri çalışmada Türkiye'deki ailelerin aile katılımı sürecini boş zamanlarda yapılan faaliyetler ve akademik başarıların desteklenmesi olarak gördüğünü belirlemiştirler. Çamlıbel Çakmak (2010) ise, okul öncesi öğretmenlerinin ailelerin genel özelliklerini ve çocuğun ihtiyaçlarını bilerek aile katılımını planlamasının önemli olduğunu ifade etmektedir. Aile katılım etkinliklerinin uygulanmasında öğretmenin olumlu tutum sergilemesi, süreci planlayabilmesi ve kullanılacak yöntem konusunda yetkin olması gerekmektedir (Oktay, 2002).

Bu bilgiler doğrultusunda çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşlerini incelemektir. Bu araştırma kapsamında ortaya konacak sonuçların göreve yeni başlayan okul öncesi öğretmenlerine iletişim kurma ve ortak dili kullanma; konusunda

dezavantajlı bölgelerde çalışan okul öncesi öğretmenlerine aile katılımı konusunda rehber olması yönünden katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda “Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik bilgilerinin ve uygulamalarının alan yazına uygunluk düzeyi nedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik algılarını derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması uygulanmıştır. “Durum çalışması, araştırmanın problem durumunu kapsayan olguyu mevcut koşulları içerisinde derinlemesine incelemek için kullanılmaktadır” (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015, 267). Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşleri mesleki deneyimleri ve görev yaptıkları bölgenin koşulları kapsamında incelendiği için durum çalışması kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun seçiminde önce kolay ulaşılabilir durum örnekleme yoluyla 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Şırnak ilinin, Silopi ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerine ulaşılmıştır. Çalışmaya gönüllü olan 36 okul öncesi öğretmeni çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %97.22’si kadın ve %2.77’si erkektir. Katılımcıların %55.55’i 20-25 yaş arasında, %33.33’ü 26-30 yaş arasında, %5.55’i ise 31-35 yaş ile 41 ve üstü yaş aralığındadır. Katılımcıların %38.88’i ön lisans ve %61.11’i lisans eğitimi almıştır. Katılımcıların %72.22’si 0-3 yıl arası, %22.22’si 4-6 yıl arası ve %5.55’i 7-10 yıl arası mesleki deneyime sahiptir. Katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Okul öncesi öğretmenlerinin demografik özellikleri

Demografik özellik		f	%
Cinsiyet	Kadın	35	97.22
	Erkek	1	2.77
Yaş	20-25	20	55.55
	26-30	12	33.33
	31-35	2	5.55
	41 ve üstü	2	5.55
Eğitim	Ön lisans	14	38.88
	Lisans	22	61.11
Mesleki Deneyim	0-3	26	72.22
	4-6	8	22.22
	7-10	2	5.55

Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılacak görüşme formunun oluşturulması için alan yazın taranmış ve bu tarama doğrultusunda yarı-yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Yarı-yapılandırılmış görüşme formunda demografik özelliklere yönelik 4 soru ve aile katılımına yönelik 3 soruya yer verilmiştir. Veriler toplanmadan önce 10 okul öncesi öğretmeniyle pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma sonrası soruların anlaşılır olduğu belirlenmiştir. Pilot çalışması yapılan yarı-yapılandırılmış görüşme formu Silopi İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü izniyle okul öncesi

öğretmenlerine uygulanmıştır. Görüşmeler esnasında, etik kurallar gereği okul öncesi öğretmenlerinin isimleri Ö1, Ö2, Ö3 şeklinde ifade edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. "İçerik analizi, elde edilen verilerin ilişkilendirilmesi, gruplandırılması ve yorumlanmasıdır" (Büyüköztürk vd., 2015, 269). Araştırma kapsamında veriler araştırmacılar tarafından incelenmiş ve benzer olan görüşler bir araya getirilerek kodlar oluşturulmuştur. Belirlenen kodların güvenilirliğini tespit etmek amacıyla bir alan uzmanı daha araştırmacılar tarafından bağımsız olarak farklı bir zamanda verileri incelemiş ve kodlar belirlemiştir. Araştırmacılarla alan uzmanının belirlediği kodlar arası tutarlılığı tespit etmek için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü (Güvenirlik= Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)) kullanılmış ve kodlar arasında .82'lik tutarlılık olduğu belirlenmiştir. .70 ve üstü orana sahip kodların güvenilir kabul edildiği bu formül araştırmada belirlenen kodların güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Belirlenen kodlar frekans (f) ve yüzde (%) olarak ifade edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımı tanımına yönelik görüşleri incelendiğinde, aile katılımını öğretmenlerin %33,33'ü okul ve ailenin iş birliği içinde olması, %25'i anne, baba ve çocukla birlikte yapılan etkinlikler, %22,22'si çocuğa verilen maddi ve manevi desteğin tamamı, %11,11'i ailenin okul ortamında çocukla zaman geçirmesi olarak tanımlamaktadır. Öğretmenlerin %5,55'i ise okulda yapılan çalışmaların evde pekiştirilmesi ve ailenin, çocukla çevresini tanıması olarak tanımlamaktadır. Elde edilen bulgular Tablo 2'de yer almaktadır. Bazı öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir;

"Aile katılımı veli, okul, öğrenci bütününe denir. Okulda öğrenilen şeylerin evde devamının sağlanması için aile ile ortak yürütülen etkinlikler." (Ö5)

"Ailelerin çocuklarının bulunduğu ortamı ve arkadaşlarını tanımasıdır." (Ö6)

"Ailelerin öğrenme sürecine dâhil olması, bazen öğrenilen konuların evde pekiştirilmesi bazen etkinliklere bizzat velilerin katılmasıdır." (Ö31)

Tablo 2: Aile katılımının tanımına yönelik bulgular

Aile katılımı tanımı	f	%
Okul ve ailenin iş birliği içinde olması	12	33.33
Anne, baba ve çocukla birlikte yapılan etkinlikler	9	25.00
Çocuğa verilen maddi ve manevi desteğin tamamı	8	22.22
Ailenin sınıf ortamında çocukla zaman geçirmesi	4	11.11
Okulda yapılan çalışmaların evde pekiştirilmesi	2	5.55
Ailenin çocuğu ve çevresini tanıması	2	5.55

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin uyguladığı aile katılımı çalışmaları incelendiğinde, aile katılım çalışmaları kapsamında öğretmenlerin %52,77'si ailelere sınıfta etkinlik yaptırdığını, %13,88'i özel günlerde (belirli gün ve haftalar, doğum günü vb.) aileleri okula davet ettiğini, %11,1'i yaptıkları çalışmalar hakkında ailelere bilgi verdiğini, %8,33'ü ailelerle iletişim (Telefon, posta, pano vb.) kurduğunu ve %2,77'si ailelere seminerler aracılığıyla eğitim verdiğini belirtmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3'te yer almaktadır. Bazı öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir;

"Ev ziyaretleri, telefon görüşmeleri yapıyorum." (Ö1)

"Velilerin etkinliklere katılımı için ortam hazırlıyorum." (Ö15)

"Okula geliş-gidiş saatlerinde denk geldiğim velilerle görüşüyorum. Bazen öğrenciler aracılığıyla bilgilendirme notları gönderiyorum." (Ö23)

"Yılda iki defa veli toplantısı yapıyorum. Acil durumlarda telefonla görüşüyorum ya da aileleri okula çağırıyorum." (Ö32)

Tablo 3: Öğretmenlerin uyguladığı aile katılım çalışmalarına yönelik bulguları

Aile katılım çalışması	f	%
Ailelere sınıfta etkinlik yaptırma	19	52.77
Özel günlerde (belirli gün ve haftalar, doğum günü vb.) aileleri okula davet etme	5	13.88
Ailelere yapılan çalışmalar hakkında bilgi vermek	4	11.10
Ailelerle iletişim (Telefon, posta, pano vb.) kurma	3	8.33
Ailelere seminerler aracılığıyla eğitim verme	1	2.77

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımını engelleyen nedenlere yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin %33.33 ailelerin aile katılımı konusunda ilgisiz ve isteksiz olmasının, %19.44'ü ailelere aile katılımının öneminin yeterince anlatılamamasının, %13.88'i ailelerin aile katılımı konusunda bilinçsiz olmasının aile katılımını engellediğini belirtmektedir. Öğretmenlerin %8.33'ü ise, ailelerin Türkçeyi anlayıp konuşamamasının ve ailenin çok çocuklu olmasının aile katılımını engellediğini belirtmektedir. Elde edilen bulgular Tablo 4'te yer almaktadır. Bazı öğretmenlerin konu ile ilgili görüşleri aşağıdaki gibidir;

"Aileler katılım sağlamıyor. Çevrenin baskısı ile kültürel nedenleri ön plana sürerek okula gelmiyorlar. Veliler Türkçe bilmedikleri için iletişimde zorluk oluyor." (Ö7)

"Benim bulunduğum okulum aile kültür düzeyi bakımından yetersiz oluyor çünkü aileler ile aramda dil sorunu büyük yer kaplamakta." (Ö30)

Tablo 4: Aile katılımını engelleyen nedenlere yönelik bulgular

Aile katılımını engelleyen neden	f	%
Ailelerin aile katılımı konusunda ilgisiz ve isteksiz olması	12	33.33
Ailelere aile katılımının öneminin yeterince anlatılamaması	7	19.44
Ailelerin aile katılımı konusunda bilinçsiz olması	5	13.88
Ailelerin iş yoğunluğu	3	8.33
Ailelerin Türkçeyi anlayıp konuşamaması	3	8.33
Ailelerin çok çocuklu olması	3	8.33

TARTIŞMA ve SONUÇ

Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımına yönelik görüşlerinin incelendiği bu çalışmada aile katılımının tanımına yönelik okul öncesi öğretmenleri aile katılımını yüksek oranda okul ve ailenin işbirliği içinde olması şeklinde tanımlamıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin en az belirttikleri tanım ise, okulda yapılan çalışmaların evde desteklenmesidir. Aile katılımı çalışmaları üç düzeyde gerçekleşmektedir. Birinci düzey, ailenin bilgilendirilmesini içermektedir. İkinci düzey ailenin sınıf içi etkinliklere katılımıdır. Üçüncü düzey ise, ailenin çocuğun eğitim sürecine aktif olarak katılmasıdır. Üçüncü düzey aile katılım çalışmalarında en etkili olan düzeyken birinci düzey aile katılımında etkisi daha az olan düzeydir (Belgin Aksoy, 2016). Öğretmenlerin görüşlerinde daha çok birinci düzey yani etkisi daha az olan aile katılımını ifade eden görüşler belirtilmiştir. Bu duruma okul öncesi öğretmenlerinin mesleki deneyiminin az olmasının neden olduğu, bu nedenle de etkili aile katılımı sürecini tam olarak bilmediklerini düşündürmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin aile katılımı etkinliklerine yönelik görüşleri incelendiğinde, en çok okulda ailelere sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikler yaptıkları, en az ailelerle iletişim kurdukları (telefon, posta vb.) belirlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin aile katılım çalışmalarının etkili ve sürdürülebilir olması konusunda donanımlı olmadıklarını düşündürmektedir. Aile katılımı, yılda bir defa ailelerin okula gelip etkinlik yaptığı ya da öğretmenlerin sorun durumlarında aileleri aradığı çalışmalar değildir. Bunlarla birlikte okulda uygulanan eğitimin evde de sürdürülebilmesi ve ailelerin çocuklarını ve kendilerini de tanıma fırsatı bulduğu çalışmaların tamamıdır. Ailelerin

aktif olarak katıldığı aile katılım çalışmalarının etki alanları ve kalıcılığı daha fazla olacaktır. Vural ve Kocabaş (2016) okulla ailenin işbirliğinin çocuğun okula kaydolduğu ilk gün başladığını ve bu nedenle öğretmenlerin okulun ilk günü aileyle çocuğa ilişkin temel bilgileri öğrenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte öğrendiği bilgiler kapsamında aile katılımı programının çerçevesinin belirlenmesinin önemli olduğunu belirtmiştir. Yapılan araştırmalar aile katılımı planlanırken sırasıyla ihtiyaçların, sonrasında ailenin ve çocuğun özelliklerinin (maddi ve manevi), aile katılımı konusunun, kullanılacak yöntem ve tekniklerin ve ön hazırlık sürecinin belirlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Can Yaşar, 2001; Kandır, 2002; Kandır ve Ersoy, 2003). Bu süreçler belirlendikten sonra aile katılım etkinliklerinin uygulanması aile katılımının niteliğini arttıracaktır. Başlıca uygulanabilecek aile katılım etkinlikleri bilgilendirme toplantısı, ailenin sınıf içi ve dışı faaliyet katılımı (çocuğun okula gelişi ve ayrılışı, haber mektupları, telefon görüşmeleri, kitaplar, bülten, broşür, fotoğraf, afiş ve video, iki yönlü yazışma, gelişim raporu ve gözlem formları, ebeveyn kütüphanesi, dilek kutusu, belirli gün ve haftalar için aileleri çağırma vb.)velî toplantıları, ev ziyaretleri, ailenin kurum programına katılımı, evde öğrenme, ailenin karar verme süreçleri şeklinde uygulanabilmektedir (Aktaş Arnas, 2011; Temel, 2013; Varol, 2005). Aile katılımı ile ilgili bilgiler araştırma kapsamında öğretmenlerin uyguladıkları aile katılım etkinliklerinin yetersiz olduğunu destekler niteliktedir. Bu duruma öğretmen ve ailelerin ortak iletişim dilinin olmamasının, ailelerin çok çocuklu olmasının ve öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin az olmasının neden olduğu düşünülmektedir.

Aile katılımında yaşanan zorlukların nedenlerine yönelik okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, en çok ailelerin ilgisiz ve isteksiz olması belirtilmiştir. Bununla birlikte ailenin çalışması, Türkçeyi bilmeme ve çok çocuklu olması aile katılımını engellediği belirtilmiştir. Bu durumda aile katılımının gerçekleşmemesi hem öğretmen hem de aile kaynaklı olduğunu göstermektedir. Ömeroğlu ve Can Yaşar (2005) çocuğun ilk eğitim aldığı yerin aile olduğunu, aileden bağımsız bir eğitim sürecinin çocuk için yeterli olmayacağını bu nedenle de öğretmenlerin ailelere eğitime dâhil olması sürecinde rehber olması gerektiğini belirtmektedirler. Öğretmenlerin ailelere rehber olabilmesi için öncelikle bu süreci nasıl planlayacağını ve sürdüreceğini bilmesi gerekmektedir. Öğretmenin aile katılımı konusunda donanımlı olması ailelerin katılım oranının artmasını sağlayacak en önemli etkenlerden biridir. Bu doğrultuda aile katılımının artması çocuğun eğitiminde öğretmenlere ailelerin destek olmasını beraberinde öğretmenin motivasyonunun artmasını da sağlamaktadır.

Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerinin ailelerle iletişim kuramama ve deneyim eksiliği nedeniyle aile eğitimini önemsemediği ve aile eğitimi uygulamalarında yetersiz olduğu belirlenmiştir. Aile katılımının istendik düzeyde olmamasının temel nedenleri arasında ortak iletişim dilinin olmaması, ailenin çok çocuklu olması ve öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin az olması yer almaktadır. Benzer şekilde Canbulat (2014) aile ve çocuk iletişimin sağlıklı şekilde sağlanması, ailenin çocuğun yaşamında aktif olarak yer alabilmesi için ailenin yapısının önemli olduğunu belirtmektedir. Ailenin ekonomik durumu, çocuk sayısı, evlilik durumunun devamı, çocukla etkileşimde olunan zaman gibi konuların doğrudan çocuğun yaşamını etkilediğini belirtmektedir. Atakan (2010) ise, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin tecrübe eksikliği nedeniyle aile katılımı konusunda isteksiz olduğunu belirlemiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda öneriler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Araştırmacılar ortak dil kullanımı, çok çocuklu olma gibi konularda dezavantajlı olan bölgelerde aile katılımının yapılmasına yönelik araştırmalar yapabilir.
- Türkçeyi anlayıp konuşamayan ailelerle iletişim kurmaya yönelik eğitim programı alan uzmanları tarafından oluşturabilir.
- Bölgelerin dezavantaj durumları tespit edilerek araştırmacılar etkinlik örnekleri ve faaliyet önerileri düzenleyebilir ve okul öncesi eğitim programına dâhil edebilir.
- Öğretmenlere çalıştığı bölgenin kültür ve değerler hakkında uygulayabileceği yöntemlerle teknikler konusunda alan uzmanları hizmet içi eğitimler düzenleyebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Şirnak ilinin Silopi ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarında veya anasınıflarında görev yapmakta olan gönüllü okul öncesi öğretmenleriyle sınırlı kalmıştır.

KAYNAKÇA

- Aktaş Arnas, Y. (2011). *Aile eğitimi ve okul öncesinde aile katılımı*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Aslan, N., & Cansever, B. (2009). Ailenin sosyo-demografik özelliklerinin çocuğun okuldaki sosyal etkinliklere katılımı üzerindeki etkileri: Türkiye ve Hollanda arasında karşılaştırmalı bir çalışma. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5(2), 210-226.
- Atakan, H. (2010). *Okulöncesi eğitiminde aile katılımı çalışmalarının öğretmen ve ebeveyn görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Aydoğan, Y. (2017). *Okul öncesi eğitim programlarında aile katılımı*. Ankara: Pegem.
- Belgin Aksoy, A. (2016). *Aile eğitimi ve katılımı*. Ankara: Hedef Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Canbulut, T. (2014). Türkiye'de çocukların katılım hakkı üzerine bir derleme. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 1(2), 85-94.
- Can Yaşar, M. (2001). *Okulöncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı*, Gazi Üniversitesi Anaokulu-Anasınıfı Öğretmeni El Kitabı 2001-2002 Ders Yılı Rehber Kitaplar Dizisi, İstanbul, Ya-Pa Yayınları.
- Çamlıbel Çakmak, Ö. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(20), 1-18.
- Erdoğan, Ç. & Demirkasimoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Educational Administration: Theory and Practice*, 16(3), 399-431.
- Hohmann, M., & Weikart, D. P. (2000). *Küçük çocukların eğitimi*. İstanbul, Hisar Eğitim Vakfı Yayınları.
- Kandır, A. (2002). *36-72 aylık çocuklar için okul öncesi eğitim programlarının hazırlanması*. Ankara: Kök.
- Kandır, A., & Ersoy, Ö. (2003). *Yıllık plan örnekleri ve aile katılımı çalışmaları*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Kurtulmuş, Z. (2016). Okul öncesi eğitimde uygulanan etkinlik planlarında aile katılımı boyutunun incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 5(1), 71-84.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., Huberman, M. A., & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın sihirli yılları: Okulöncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınevi, İstanbul.
- Ömeroğlu, E., & Can Yaşar, M. (2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında ailenin eğitime katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 6(62), 29-34.
- Özbay Ünlüler, E. (2017). *Okul öncesi eğitimde ailenin yeri ve önemi*. Ankara: Pegem.
- Temel, Z. F. (2013). *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılım çalışmaları*. Anı Yayıncılık.
- Tezel Şahin, F., & Turla, A. (2003). *Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan aile katılım çalışmalarının incelenmesi. OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı Kültürlerarası Buluşması: Erken çocukluk gelişimi ve eğitimine yansımaları*, 379-392.
- Tezel Şahin, F., & Ünver, N. (2005). Okulöncesi eğitim programlarına aile katılımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 23-30.
- Ünür, P. (2010). Aile katılımı çalışmalarına yönelik ebeveyn ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 719-730.
- Varol, N. (2005). *Aile eğitimi*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Vural, D. E., & Kocabaş, A. (2016). Okul öncesi eğitim ve aile katılımı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(59), 1174-1185.
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Zembat, R., & Unutkan Polat, Ö. (2001). *Okul öncesi dönemde çocuğun sosyalleşmesinde ailenin yeri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The family is the first institution where children's knowledge, skills, behaviors, and beliefs take shape as of their birth. The family continues to have an effect on the child even through the pre-school education period, which is of great importance in the development of children (Özbay Ünlüler, 2017). As the foundation of pre-school education starts in the family, the family should support the child's development from the early ages and the teachers should guide the families during this process (Ömeroğlu & Can Yaşar, 2005). For teachers to act as guides, they need to be familiar with the family's characteristics. Having similar and parallel approaches of the parents and the teacher is a pre-requisite for the development of the child in the desired direction (Oktay, 2002). The task of the teacher in this process is to guide the family, to develop a program, to build resources, to keep in touch with colleagues and families, to provide support both inside and outside the classroom (Erdoğan and Demirkasımoğlu, 2010). The family's role during the process, on the other hand, is to inspire a sense of confidence in the child, to provide the child with opportunities, to be a role model, to be willing to solve problems when faced with them, and to help the child develop their abilities (Yavuzer, 2016). The fact that the family, child, teacher, and school have to hold compatible and parallel approaches to ensure the education is continuous, proves that family participation is crucial (Çamlıbel Çakmak, 2010). In light of this information, the aim of this study is to provide an in-depth analysis of the perceptions of pre-school teachers about family participation.

Method

The study group of this research consists of 36 pre-school teachers employed in the 2018-2019 school year in Silopi, Şırnak, Turkey. Semi-structured interviews were used to collect data for the study. The data, then, was analyzed using the method of content analysis.

Results

Pre-school teachers defined family participation as the most common school and family collaboration (33.33%). 5.55% of pre-school teachers defined family participation as home support in school studies. 52.77% of pre-school teachers stated that families had an activity at school. 8.33% of pre-school teachers stated that they had communicated as an activity and 2.77% of them gave seminars to families. Pre-school teachers stated that family participation cannot be done mostly because families are irrelevant. Pre-school teachers stated that the fact that families were working did not affect family participation studies very much.

Discussion and Conclusion

This study, which focuses on the perceptions of pre-school teachers on family involvement, concluded that the majority of the pre-school teachers prefer to have school-family cooperation. Pre-school teachers state that they prefer the families to support school activities at home and to introduce the children to the environment. This suggests that some pre-school teachers do not fully know the meaning of family involvement.

When the opinions of the pre-school teachers about the family involvement activities were examined, it was determined that they prefer conducting activities with families at school the most, and communicating (through phone, email, etc.) with the families the least. This suggests that teachers are not well informed about the studies on sustainable and effective ways of family involvement. As for the opinions of the pre-school teachers on the reasons for the difficulty of family involvement, it can be concluded that the families are mostly uninterested and unwilling. It was also stated by the teachers during the study that when the parents work full-time, do not speak Turkish or have multiple children, family participation is hindered. This, in turn, allows us to see that involvement of the family is not only due to the teachers but also due to the family dynamics.

EK 1: GÖRÜŞME FORMU

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Aile Katılımına İlişkin Görüşleri

Bu çalışma okul öncesi dönemde aile katılımının mevcut durumunun belirlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Bu süreçte çocuğun eğitiminde önemli rolü olan öğretmenlerin görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışma kapsamında sorulan soruların doğru ya da yanlış bir yanıtı bulunmamaktadır. Bu nedenle cevapları düşünceleriniz ve öğretmenlik yaşantınız doğrultusunda yanıtlamanız beklenmektedir. Çalışmada kişisel bilgileriniz gizli tutulacak ve 3. kişilerle/kurumlarla hiçbir durumda paylaşılmayacaktır. Yardımlarınız ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

1. Kaç yaşındasınız? *
 20-25
 26-30
 31-35
 36-40
 41 ve üstü
2. Cinsiyetiniz nedir? *
 Kadın
 Erkek
3. Eğitim durumunuz nedir? *
 Ön Lisans
 Lisans
 Lisans üstü
4. Mesleki deneyim yılınız kaç? *
 0-3
 4-6
 7-10
 11 ve üstü
5. Sizce aile katılımı nedir?
6. Aile katılımı kapsamında yapılacak faaliyetler nelerdir?
7. Ailelerin, aile katılımı düzeyi hakkında ne düşünmektedir? Katılım gösterme ya da göstermeme durumlarını nedenleriyle yazınız

EK 2: SİLOPİ İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ GÖRÜŞME FORMU UYGULAMA İZİNİ

T.C.
SİLOPİ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 19679447-200-E.2676387
Konu : Okul Öncesi Öğretmenlerinin
Aile Katılımına İlişkin Görüşleri

07/02/2019

KAYMAKAMLIK MAKAMINA
SİLOPİ

Şirnak Üniversitesi Silopi Meslek Yüksekokulu Çocuk ve Gençlik Hizmetleri Bölümü Çocuk Gelişimi Programı Öğrencilerinden Sibel SAĞAT, Hamide TOKSUL, Fatma BİRGE ve Ayşe ÖKTEN'in Öğr.Gör.Tuğçe GÜZELYURT danışmanlığında "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Aile Katılımına İlişkin Görüşleri" konulu çalışmaları ve veri toplamak amacıyla İlçemizde bulunan Anaokullularda anket yapılması Müdürlüğümüzce uygun değerlendirilmektedir. Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde;

Olurlarınıza arz ederim.

Bülent DAYANAN
İlçe Millî Eğitim Müdürü

OLUR
07/02/2019

Dr. Sezer IŞIKTAŞ
Kaymakam

EK:
1- Görüşme Formu

Adres: İlçe millî eğitim müdürlüğü
Elektronik Ağ:
e-posta: i5423287234@gmail.com

Bilgi için:
Tel:
Faks:

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5175-72f9-373a-b778-aba4 kodu ile teyit edilebilir.